

Bir ölərik, min dirilərək...

Cənab Ərdoğan bunun ardınca demişdi ki, “tarixdən ibrət alsaq, tarix təkrar olunmaz”

Bu sətirləri qələmə almaq üçün təxmini mündəricə barədə düşünəndə ölməz şairimiz Xəlil Rza Ulutürkün ötən əsrin 70-ci illərində Baltıqyanı ölkələrə səfərdən sonra yazdığı olduqca kiçik, qeyri-ənənəvi şəkildə lakonik olan bir şeiri yadıma düşdü. Şair şeirdən əvvəl qeyd edirdi ki, Vilnüsə əsrin əvvəllərində işğalçılara qarşı mübarizələrdə həlak olmuş litvalı qəhrəmanın abidəsini gördüm. Pyedestaldakı yazı bu şeirin stimulu oldu:

*“Qalacaqsan dünyada, bir litvalı qalınca!”
Belə söz eşidəndə adam dönür qalınca.*

Bəli, biz torpağımız uğrunda sonuncu azərbaycanlı qalana qədər olsa da, döyüşməliydik. Çünki bu işğal tarix boyu üzləşdiyimiz çoxsaylı haqsızlıqların ən dəhşətlilərindən biri idi. Həm Ulu öndər Heydər Əliyev, həm də Prezident İlham Əliyev dəfələrlə demişdilər ki, biz bu problemin həllini gələcək nəsillərin – günahsız övladlarımızın, nəvə-nəticələrimizin öhdəsinə buraxa bilmərik.

Belə də oldu. Problem, məhz ulu öndərin siyasi kursunun icrası nəticəsində, “Heydər Əliyev ili”ndə, Prezident İlham Əliyevin ölkədə siyasi hakimiyyətə gəlməsinin 20 illiyi əfəsinə, Azərbaycan xalqının öz iqtidarı ətrafında monolit birlik yaratmasından, ordumuzun inkişafının “dəmir yumruğu”a çevrilməsindən sonra həll edildi. Ancaq, çox təəssüf ki, xeyli itkimiz oldu. Bu barədə danışan

Ədalət Verdiyevin sosial şəbəkədə paylaşdığı arqumentlərdə tapdım. Ekspert yazır ki, hücumda olan ordu müdafiədə olan orduya nisbətən daha çox itki verir. Ancaq 44 günlük müharibədə müdafiədə olan Ermənistan ordusu bizə nisbətən iki dəfədən çox hərbi itirib, bütün texnikası məhv edilib, Azərbaycanın Qələbəsinin hərbi tarixinə “Möhtəşəm Qələbə” kimi düşməsi danılmaz faktır.

Ekspertin fikrincə, 2023-cü il sentyabrın 20-də həyata keçirilmiş lokal xarakterli anti-terror tədbirləri də bir neçə erməni qulduruna qarşı deyil, müasir texnika, silah-sursata malik, şəxsi heyəti minlərlə ölçülən, döyüş təcrübəsi olan Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinə qarşı həyata keçirilirdi. Üstəlik, onlar uzun illərdir əlverişli müdafiə xətti qurmuşdular və yüksəkliklərdə yerləşərək üstün mövqelərə malik idilər. Məhz ona görə Azərbaycanın itkiləri bizim arzulaığımız kimi, minimum olmadı. Amma yenə

ağsaqqal ziyalılarımızdan biri dedi ki, min illər boyu yaşadığımız tarixdə Azərbaycanın şəhid vermədiyini ilubmu? Bu suala öz cavab verdi ki, olmayıb. Amma xalqımız, dövlətimiz yaşayır. Unutmayın, xalqı da, dövləti də yaşadan məhz həmin itkilərimizin qanı, ruhu, əməli, fədakarlığı, rəşadəti və ləyaqəti olub.

Mənim çoxsaylı şəhidlərimizin olduğuna görə təəssüf etdiyimi eşidən ağsaqqal əlavə etdi ki, türkdilli ölkələrdə bir ildə ölənlərlə dünyaya gələnlərin sayında daim fərq olur. Doğulanlar daha çoxdur: “Ancaq mən ölənlər haqqında danışmaq istəyirəm. Dövlət Statistika Komitəsinin statistik göstəricilərinə baxın. Tutaq ki, 1990-cı ildə vəfat edən, dünyasını dəyişən minlərlə soydaşımızdan öz valideynləriniz və ya əzizlərinizdən başqa kimi tanıyırsınız? Təbii ki, heç kəsi. Ancaq 20 Yanvar şəhidlərinin az qala hamısının törcümeysi-halını bilirsiniz. Eləcə də, azadlıq və ya ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olmuş digər soydaşlarımız da özlərindən və ya bizim düşüncəmizdən asılı olmayaraq, 50 milyonluq xalqımızın əzizinə çevriliblər. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində və bu il sentyabrın 19-da başlanan lokal antiterror əməliyyatları zamanı şəhid olan övladlarımız, bacı-qardaşlarımız da xalqın min illər boyu yazdığı tarixin növbəti şərəfli səhifələrinə düşürlər.”

Ağsaqqalın fikirlərini eşidəndə, yaşımın bu çağında da “qılınca dönmək” istədim.

Bəs biz daha mütəşəkkil, daha güclü olduğumuz halda nə üçün xeyli itki vermişik? Bu sualın cavabını tanıyırsınız hərbi ekspert

də tədbirlərin miqyası və mahiyyəti etibarilə verilən itkilər çox deyil.

Ekspertlərin fikrincə, itkilərin sayı haqqında danışarkən, əldə edilmiş uğurun miqyasını da xatırlatmaq lazımdır. Məsələn, biz 90-cı illərdə 30 min qurban verməmişdik, torpaqlarımız da əldən getmişdi, ləyaqətimiz, milli mənliliyimiz də tapdalanmışdı. Hər dəfə ermənilərin bizim əsgərlərə necə işgəncə verməsi kadrlarını görəndə, qız-gəlinlərimizin erməni əsirliyində qalması və hansı faciələr yaşaması barədə oxuyanda sadəcə yaşadığımızı görə utanırdıq. Hətta, bəzən millət kimi yox olmağa, bütün sərvətimizi verməyə hazır idik ki, işğal altında olan ərazilərimizi, Qarabağı, Xocalını, Xocavəndi, Xankəndini qaytaraq. Bu bizim bir millət kimi mövcudluğumuz məsələsi idi.

Biz bunu bacardıq. Məhz həmin “itki” dediyimiz – şəhidlik adlı ali mənəvi rütbəyə ucalmış oğullarımızın və sağlamlıqlarını itirmiş qazilərimizin hesabına müqəddəs torpaqlarımızı özümüzdə qaytardıq.

Üstəlik, 2016-cı ilin aprelində, 2020-ci ilin və 2022-ci ilin sentyabr aylarındakı döyüşlərdə, eləcə də 2023-cü ilin sentyabrında ki lokal antiterror əməliyyatlarda şəhid olmuş soydaşlarımız da müqəddəslik mərtəbəsinə ucaldılar. Dinimiz “şəhidlər ölmürlər, onlar cənnətləkdir” – buyurur. Biz bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərimizi məhz şəhidlərimizin adına layiq cənnətə çevirərkən də onlara olan ehtiramımızı nümayiş etdiririk.